

Kommunledningskontoret
Helena Meier

Kommunstyrelsen

Återrapportering av uppdrag att uppdatera och digitalisera kommunens kulturmiljöprogram, i form av Kulturmiljöhandbok (rev.2024)

Ärendet

Den 2 och 5 november 2020 (§ 127) beslutade kommunfullmäktige att ge dåvarande byggnadsnämnden i uppdrag att ”uppdatera och digitalisera kommunens kulturmiljöprogram”.

Baserat på det uppdraget har miljö- och stadsbyggnadsnämnden den 11 december 2024 (§ 142) antagit ett webbaserat kulturmiljöunderlag benämnt ”Kulturmiljöhandbok (rev. 2024)”. Vid samma sammanträde antog nämnden styrdokumentet ”Riktlinjer för kulturmiljöhistoriska byggnader och miljöer i Danderyds kommun”.

Kommunledningskontoret bedömer att miljö- och stadsbyggnadsnämnden har fullgjort uppdraget från kommunfullmäktige. Kulturmiljöhandboken bidrar till att stärka kommunens identitet genom att förmedla kunskap om varför kommunen ser ut som den gör idag och vad som gör den unik. Det övergripande syftet är att uppmärksamma och sprida kunskap om kommunens kulturmiljöer. Kulturmiljöhandboken identifierar och tydliggör därvid kulturmiljöernas värden och kvaliteter och hur de kulturhistoriska värdena kan tas tillvara. Målet är att den ska vara ett ständigt aktuellt och lättillgängligt kunskapsunderlag som är användbart för alla. De riktlinjer som miljö- och stadsbyggnadsnämnden har antagit ligger inom nämndens ansvar som myndighet enligt plan- och bygglagen.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige noterar att miljö- och stadsbyggnadsnämnden genom ”Kulturmiljöhandbok (rev. 2024)” har uppfyllt fullmäktiges uppdrag i beslut den 2 och 5 november 2020 (§ 127).

Bakgrund

Kommunfullmäktige gav vid sitt sammanträde den 2 och 5 november 2020 (§ 127) den dåvarande byggnadsnämnden ett uppdrag att uppdatera och digitalisera det som i beslutet benämndes som kommunens kulturmiljöprogram. Kommunledningskontoret noterar härvid att det inte fanns något kulturmiljöprogram vid tidpunkten för beslutet. Det fanns en kulturmiljöhandbok som kommunfullmäktige antog den 10 juni 1991 (§ 78) och som byggnadsnämnden hade reviderat den 5 mars 2003 (§ 34).

Kommunledningskontoret
Helena Meier

Uppdraget var en del i beslutet om budget 2021 och plan 2022-2023¹.
Ytterligare underlag än själva uppdraget finns inte i beslutet.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden remitterade den 14 juni 2023 (§ 105) underlag för ett kommande kulturmiljöprogram.

Kommunstyrelsen yttrade sig över underlaget den 27 november 2023 (§ 179)². Kommunstyrelsen poängterade att det var ett utmärkt underlag men framförde i sin samordnande funktion och som beredande organ till kommunfullmäktige, att materialet behöver utvecklas så att det skulle bli tydligt

- vad som kan styras genom styrdokument som antas av kommunen,
- vilka vägledande upplysningar miljö- och stadsbyggnadsnämnden ger som ansvarig myndighet och
- vad som utgör kunskapsunderlag.

Som fastighetsägare lyfte kommunstyrelsen att kunskapsunderlaget skulle kunna bidra till att kommunen tidigt kan väga in kulturmiljöintressena och därmed både förkorta den totala projektiden och vara ett stöd för kommunens val av alternativ, där alternativ finns.

Yttrandet bifogas till detta tjänsteutlåtande som bilaga 5 i handlingarna till detta ärende.

Av miljö- och stadsbyggnadsnämndens beslut den 11 december 2024 (§142) att anta en webbaserad kulturmiljöhandbok och ett styrdokument i form av riktlinjer framgår att materialet har strukturerats om. Strukturen bygger på det som kommunstyrelsen anförde i sitt yttrande om vad som på detta område kan beslutas av kommunfullmäktige och vad som ligger inom miljö- och stadsbyggnadsnämndens prövning som myndighet enligt plan- och bygglagen. Justeringar har efter samrådet gjorts även utifrån inkomna synpunkter från andra myndigheter, hembygds- och villaägarföreningar och privatpersoner. Remissredogörelsen återfinns som bilaga 6 i handlingarna till detta ärende.

Kulturmiljöhandboken och de antagna riktlinjerna

Kulturmiljöhandboken är indelad i nio huvudrubriker, varav de fem första kapitlen är kommunövergripande och de fyra sista är geografiskt indelade per kommundel.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har på fastighetsnivå inventerat samtliga fastigheter i kommunen och identifierat kulturmiljöområden och byggnader som "särskild värdefulla", och/eller "har visst kulturmiljöhistoriskt värde". Nämnden har även gått igenom äldre kunskapsunderlag och gjort kompletterande litteratur- och arkivstudier samt fört dialog med kommunens hembygdsföreningar.

¹ Diarienummer KS 2020/0373

² Diarienummer KS 2023/0334

Kommunledningskontoret
Helena Meier

De riksintresseområden och befintliga kulturmiljöer som finns i kulturmiljöhandboken från 1991 (reviderad 2003) har tidigare bedömts som sådana särskilt värdefulla områden som enligt 8 kap. 13 § plan- och bygglagen³ inte får förvanskas (det så kallade förvanskingsförbudet). De nya områdena som redovisas kan vara sådana särskilt värdefulla områden som avses i den bestämmelsen, men områdena kan inte genom kulturmiljöhandboken fastslås vara det. Om en särskild fastighet omfattas av förvanskingsförbudet ska på fastighetsnivå alltid bedömas av miljö- och stadsbyggnadsnämnden som myndighet, i enskilt ärende.

Riktlinjerna för kulturmiljöhistoriska byggnader och miljöer i Danderyds kommun ska användas av miljö- och stadsbyggnadsnämnden som underlag/vägledning för bedömning av plan- och lovärenden. De riktar sig även till fastighetsägare i kommunen och andra intressenter.

För en fördjupad redogörelse för kulturmiljöhandboken riktlinjerna hänvisar kommunledningskontoret till miljö- och stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande den 21 november 2024. Tjänsteutlåtandet finns i bilaga 3 i handlingarna till detta ärende.

Kulturmiljöhandboken nås via länken [Kulturmiljöhandbok](https://kartportalen.danderyd.se/portal/apps/storymaps/collections/98f58343e68540beaba0de8c914d948f) (<https://kartportalen.danderyd.se/portal/apps/storymaps/collections/98f58343e68540beaba0de8c914d948f>)

Riktlinjerna finns i bilaga 4 i handlingarna till detta ärende.

Kommunledningskontorets bedömning

Kommunledningskontoret bedömer att miljö- och stadsbyggnadsnämnden genom att ta fram en webbaserad kulturmiljöhandbok och besluta om riktlinjer för kulturmiljöhistoriska byggnader och miljöer i Danderyds kommun har genomfört det som kommunfullmäktige avsåg med sitt uppdrag den 2 och 5 november 2020 (§ 127). Kommunledningskontoret tillstyrker miljö- och stadsbyggnadsnämndens förslag med den justeringen att kommunfullmäktige ska notera att nämnden genom "Kulturmiljöhandbok (rev. 2024)" har uppfyllt uppdraget. Nämndens förslag till kommunfullmäktige är formulerat som att kommunfullmäktige ska notera "det webbaserade kunskapsunderlaget 'Kulturmiljö Danderyd' ". Nämnden har beslutat att materialet ska ha namnet "Kulturmiljöhandbok (rev. 2024)" och då bör det vara så kommunfullmäktiges notering formuleras.

Konsekvenser för barn och unga

Det föreslagna beslutet i sig har inte några konsekvenser för barn och unga. Kulturmiljöhandboken och de antagna riktlinjerna bedöms vara positiva för barn och unga då de syftar till att bevara och utveckla de intressanta och värdefulla kulturmiljöer som idag utgör Danderyds kommun.

³ 8 kap. 13 § första stycket plan- och bygglagen: *En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas.*

Kommunledningskontoret
Helena Meier

Ekonomiska konsekvenser

Det föreslagna beslutet i sig har inte några ekonomiska konsekvenser.

Johan Lindberg
Kommundirektör

Björn Wallgren
Ekonomichef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Återrapportering av uppdrag att uppdatera och digitalisera kommunens kulturmiljöprogram, i form av Kulturmiljöhandbok (rev.2024)
2. Miljö- och stadsbyggnadsnämndens beslut den 11 december 2024 (§ 142)
3. Miljö- och stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande den 21 november 2024
4. Riktlinjer för kulturmiljöhistoriska byggnader och miljöer i Danderyd, antagna av miljö- och stadsbyggnadsnämnden den 11 december 2024 (§ 142)
5. Kommunstyrelsen yttrande över remiss avseende "Förslag till nytt kulturmiljöprogram"
6. Remissredogörelse, bilaga 3 i miljö- och stadsbyggnadskontorets underlag till miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Den webbaserade kulturmiljöhandboken: [Kulturmiljöhandbok](https://kartportalen.danderyd.se/portal/apps/storymaps/collections/98f58343e68540beaba0de8c914d948f)
(<https://kartportalen.danderyd.se/portal/apps/storymaps/collections/98f58343e68540beaba0de8c914d948f>)

Expedieras
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden